

<p>Відокремлений структурний підрозділ «Дніпровський фаховий коледж інженерії та педагогіки Державного вищого навчального закладу «Український державний хіміко-технологічний університет»</p>	<p>СИЛАБУС навчальної дисципліни</p> <p>Педагогіка</p>
	<p>Галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка</p> <p>Спеціальність: 015 Професійна освіта (Охорона праці)</p> <p>Освітньо-професійної програма: Професійна освіта (Охорона праці)</p> <p>Ступінь (рівень) освіти: перший (бакалаврський)</p> <p>Дні занять та консультацій: згідно з розкладом Рік навчання: 2-й Семестр: I-й Кількість кредитів: 6</p>
	<p>Викладачі: Гляненко Катерина Андріївна, кандидат педагогічних наук, викладач вищої кваліфікаційної категорії</p> <p>Електронна пошта: kaglianenko@gmail.com Сторінка дисципліни на сайті викладача: https://cutt.ly/kFqLG9H</p>

Силабус складено на основі робочої програми навчальної дисципліни, обговорено та схвалено на засіданні циклової комісії педагогічних та соціально-гуманітарних дисциплін

Протокол від “_____” _____ 20__ року № _____

Голова циклової комісії _____ (_____)
педагогічних та _____ (ПІБ) _____ (підпис)
соціально-гуманітарних дисциплін

“_____” _____ 20__ року

Голова робочої групи

(гарант освітньої програми) _____ (_____)
_____ (підпис) _____ (ПІБ)

“_____” _____ 20__ року

Опис дисципліни

Мета вивчення дисципліни – допомогти студентам засвоїти категоріальний апарат, міжпредметні зв'язки з історією педагогіки, психологією; оволодіти провідними теоретико-методичними положеннями педагогічної думки;

- ознайомити з концептуальними засадами та сутністю національної освітньо-виховної системи;

- закласти основи педагогічного мислення, озброїти педагогічними вміннями, необхідними для ефективної роботи;

- формувати вміння і навички інтелектуальної і фахової діяльності, соціального спілкування та роботи з групою;

- розвинути здатність приймати оптимальні рішення, виходячи з психолого-педагогічних закономірностей розвитку особистості, виховання та навчання.

Завдання навчальної дисципліни: засвоєння студентами головних положень сучасної педагогіки; формування педагогічної позиції щодо процесу навчання студентів; набуття досвіду володіння сучасними педагогічними технологіями; засвоєння форм і методів групової педагогічної діяльності; упровадження дидактичних знань та способів діяльності на практиці.

Предметом навчальної дисципліни є сучасний педагогічний процес, що здійснюється у вітчизняних закладах освіти.

Пререквізити: «Психологія», «Філософія», «Історія України».

Постреквізити: «Теорія та методика виховної роботи», «Методика професійного навчання», «Комунікативні процеси у педагогічній діяльності», «Педагогічна майстерність», «Основи корекційної педагогіки», «Педагогічна конфліктологія».

Методи навчання: пояснювально-ілюстративний (лекція традиційна, проблемна); інтерактивний (мозковий штурм, дискусія); частково-пошуковий (бесіда); дослідницький (робота з науковими джерелами).

Форми та методи оцінювання: екзамен, усне та письмове опитування, групові дискусії та обговорення, самостійна дослідницька робота, активність та вміння формулювати висновки.

Компетентності та програмні результати навчання відповідно до освітньо-професійної програми

Е	Програмні компетентності
Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в професійній освіті, що передбачає застосування певних теорій і методів педагогічної науки та інших наук відповідно до спеціалізації і характеризується комплексністю та невизначеністю умов
Загальні компетентності	<p>К 01. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.</p> <p>К 05. Здатність приймати обґрунтовані рішення.</p> <p>К 08. Здатність працювати в команді.</p> <p>К 11. Усвідомлення рівних можливостей та гендерних проблем</p>
Спеціальні (фахові) компетентності	<p>К 12. Здатність застосовувати освітні теорії та методології у педагогічній діяльності.</p> <p>К 14. Здатність керувати навчальними /розвивальними проектами.</p> <p>К 17. Здатність реалізовувати навчальні стратегії, засновані на конкретних критеріях для оцінювання навчальних досягнень.</p> <p>К 22. Здатність використовувати у професійній діяльності основні положення, методи, принципи фундаментальних та прикладних наук.</p> <p>К 24. Здатність управляти комплексними діями /проектами, відповідати за прийняття рішень у непередбачуваних умовах та професійний розвиток здобувачів освіти і підлеглих.</p>
Програмні результати навчання	<p>ПР 04. Розуміти особливості комунікації, взаємодії та співпраці в міжнародному культурному та професійному контекстах.</p> <p>ПР 05. Володіти культурою мовлення, обирати оптимальну комунікаційну стратегію у спілкуванні з групами та окремими особами.</p> <p>ПР 06. Доносити зрозуміло і недвозначно професійні знання, обґрунтування і висновки до фахівців і широкого загалу державною та іноземною мовами.</p> <p>ПР 08. Самостійно планувати й організовувати власну професійну діяльність і діяльність здобувачів освіти і підлеглих.</p> <p>ПР 10. Знати основи психології, педагогіки, а також фундаментальних і прикладних наук (відповідно до спеціалізації) на рівні, необхідному для досягнення інших результатів навчання, передбачених цим стандартом та освітньою програмою.</p> <p>ПР 11. Володіти психолого-педагогічним інструментарієм організації освітнього процесу, уміти проектувати і реалізувати навчальні/розвивальні проекти.</p> <p>ПР 13. Застосовувати у професійній діяльності сучасні дидактичні та методичні засади викладання навчальних дисциплін і обирати доцільні технології та методики в освітньому процесі.</p> <p>ПР 25. Забезпечувати рівні можливості і дотримуватися принципів гендерного паритету у професійній діяльності.</p>

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен **знати:**

- основи педагогіки, її поняття і категорії з наступним використанням їх у професійній діяльності;
- знати підходи до визначення педагогіки як науки, її взаємозв'язок з іншими науками, основні методи наукової педагогіки;
- певні знання і вміння з питань навчання і виховання;
- педагогічні технології, моделі виховання.

вміти:

- грамотно використовувати поняття й категорії педагогіки в дискусіях і рішеннях проблемних завдань і питань;
- опанувати навички чіткого формулювання категорій, диференціації схожих термінів;
- засвоїти поняття щодо структури, завдань і цілей навчальної діяльності, особливостей опанування знань, умінь і навичок (віковий аспект, інноваційні технології навчання);
- грамотно ставити проблемні питання з теми;
- самостійно виявляти закономірності взаємозв'язку процесів виховання, навчання;
- обирати основні підходи до виховання, його функції;
- уміти ставити й вирішувати проблемні питання й задачі, самостійно визначати методи й моделі виховання на основі одержаних теоретичних знань.

Організація навчання

Теоретичні заняття (лекції): 55 годин

Практичні заняття (семінарські): 30 годин

Самостійна робота: 95 годин

Структура навчальної дисципліни

№	Тема	Зміст теми	Завдання/ Форми контролю
Модуль I. Сутність педагогіки як науки			
Змістовий модуль 1			
1	Предмет і завдання педагогіки	Об'єкт, предмет і функції педагогіки. Основні категорії педагогіки. Педагогічна наука і педагогічна практика. Зв'язок педагогіки з іншими науками та її структура. Диференціація педагогіки, особливості становлення й розвитку професійної педагогіки. Професійна педагогіка як галузь педагогічної науки. Предмет і завдання професійної педагогіки. Філософські основи педагогіки.	Тести, презентації, індивідуальні та групові завдання, обговорення, ситуаційні, проблемні завдання
2	Особливості розвитку педагогічної думки. Історія українського шкільництва та педагогіки. Особливості розвитку зарубіжної педагогічної думки	Виникнення педагогіки як науки. Джерела розвитку педагогіки. Основні етапи розвитку педагогіки. Культурний та освітній розквіт Київської Русі (період княжої доби). Освіта та розвиток педагогічної думки в епоху культурного відродження України (XVI-XVIII ст.) Українська освіта та педагогіка наприкінці XVIII – на початку XX ст. Уроки XX століття: шлях до національної школи. Антична педагогіка. Особливості освітньо-виховної практики та педагогічної думки в епоху середньовіччя. Школа і педагогічна думка в епоху Відродження. Педагогіка епохи Реформації. Епоха Просвітництва в Європі. Становлення та розвиток класичної європейської педагогіки. Основні теорії європейської освіти нового часу.	Тести, презентації, індивідуальні та групові завдання, обговорення, ситуаційні, проблемні завдання
3	Система організації освіти в Україні	Законодавчі та нормативні документи про організацію освіти в Україні. Система освіти. Фактори, які впливають на розвиток системи освіти. Завдання розбудови сучасної організаційної системи освіти. Основні напрями реформування освіти. Принципи організації народної освіти в Україні. Органи державного управління освітою. Органи громадського самоврядування в системі освіти. Структура системи освіти (дошкільне виховання, загальна середня освіта, професійна освіта, вища освіта, ін.) та кваліфікація спеціалістів з вищою освітою. Права й обов'язки учасників освітнього	Тести, презентації, індивідуальні та групові завдання, обговорення, ситуаційні, проблемні завдання

		процесу.	
4	Методологія і методика педагогічного дослідження	Методи, методика педагогічного дослідження. Соціологічні методи дослідження. Тестування. Математичні методи. Логіка (етапи) педагогічного дослідження.	Тести, презентації, індивідуальні та групові завдання, обговорення, ситуаційні, проблемні завдання
5	Цілісний педагогічний процес.	Актуальні проблеми педагогічного процесу, його теоретичне обґрунтування в науковій педагогічній літературі. Загальні теоретичні основи педагогічного процесу. Основні властивості педагогічного процесу, його система (мета, завдання, зміст, діяльність, результат), закономірності, принципи.	Тести, презентації, індивідуальні та групові завдання, обговорення, ситуаційні, проблемні завдання
6	Педагог як суб'єкт педагогічного процесу	Педагог як центральна фігура в освітній діяльності закладу освіти і трудового колективу, як головний її суб'єкт (учитель, викладач, керівник трудового колективу). Основні риси, функції сучасного викладача. Структура щодо видів психолого-педагогічної діяльності головних суб'єктів цілісного педагогічного процесу і вироблення педагогічної майстерності.	Тести, презентації, індивідуальні та групові завдання, обговорення, ситуаційні, проблемні завдання
7	Розвиток і формування особистості	Процес розвитку особистості. Різноманітні філософські течії про розвиток особистості. Роль спадковості у людському розвитку. Проблема успадкування спеціальних задатків, інтелектуальних і моральних якостей. Рушійні сили розвитку. Вплив середовища на розвиток особистості. Роль виховання у розвитку людини і формуванні її особистості.	Тести, презентації, індивідуальні та групові завдання, обговорення, ситуаційні, проблемні завдання
8	Вікові особливості психічного і фізичного розвитку особистості	Вікові особливості розвитку особистості. Індивідуальні особливості здобувачів освіти. Акмеологічні основи глобальної зрілості підостаючої людини на вікових етапах життя. Активна діяльність особистості як фактор її розвитку.	Тести, презентації, індивідуальні та групові завдання, обговорення, ситуаційні, проблемні завдання
Змістовий модуль 2			
9	Виховання як педагогічна категорія	Процес виховання: сутність, основні проблеми в історії людства та сучасні, розгляд їх науковцями.	Тести, презентації, індивідуальні та

		Українські виховні традиції. Думки про виховання відомих українських державних діячів та вчених. Рушійні сили виховання.	групові завдання, обговорення, ситуаційні, проблемні завдання
10	Професійне виховання майбутніх фахівців	Сучасне розуміння сутності виховання. Принципи професійного виховання. Структура процесу виховання в професійній школі. Зміст професійного виховання. Вихованість особистості як мета і результат професійного виховання.	Тести, презентації, індивідуальні та групові завдання, обговорення, ситуаційні, проблемні завдання
11	Змістовий компонент виховного процесу	Зміст виховання як суспільна проблема. Науковці про зміст виховного процесу і виховання як суспільного явища. Виховання громадянської культури (патріотизм, правосвідомість, моральність, політична освіченість, трудова активність). Виховання розумової культури як розвиток інтелектуальних здібностей, саморегуляції її інтелектуальної діяльності. Виховання моральної культури особистості (морально-етичні норми, ідеали, почуття, переконання; моральна культура особистості; моральні цінності: загальнолюдські, національні, громадянські, сімейні, особистісні тощо). Трудове, екологічне, естетичне, правове, фізичне виховання.	Тести, презентації, індивідуальні та групові завдання, обговорення, ситуаційні, проблемні завдання
12	Методи і форми професійного виховання	Технології, методики і форми професійного виховання. Умови і фактори професійного виховання. Педагогічна характеристика соціального середовища. Робота з «групою ризику». Етапи роботи педагогічного працівника професійної школи зі здобувачами освіти «групи ризику». Сутність та методи професійного самовиховання і саморозвитку. Прийоми виховання та самовиховання. Вибір методів виховання та самовиховання.	Тести, презентації, індивідуальні та групові завдання, обговорення, ситуаційні, проблемні завдання
13	Менеджмент виховного процесу у закладах освіти	Предмет та специфіка менеджменту виховання в закладах освіти. Менеджмент виховного процесу як основа новітніх	Тести, презентації, індивідуальні та групові завдання,

	України	підходів до управління виховною роботою в закладі освіти. Роль та місце менеджменту виховання в управлінні виховним процесом у закладах освіти. Функції методичного керівництва виховною роботою. Організація та методика збирання інформації про інноваційні технології виховної роботи. Роль і місце органів самоврядування у виховній роботі закладу освіти.	обговорення, ситуаційні, проблемні завдання
	Модуль 2. Дидактика - теорія освіти і навчання		
	Змістовий модуль 3		
14	Дидактика: історія розвитку, сучасні проблеми та тенденції	Поняття про дидактику, її об'єкт, предмет, функції, завдання. Категорії дидактики (освіта і навчання, викладання і учіння, закономірності, принципи, процес навчання і його основні компоненти), зв'язок дидактики з іншими науками. Історія розвитку дидактики. Педагогічні змістові напрями дидактики. Дидактичні системи: предметна (компонентно-структурна), функціональна (зовнішнього і внутрішнього функціонування), історична (генетичного та прогностичного аналізів). Структура змісту освіти: знання, уміння та навички, досвід творчої діяльності, досвід емоційного ставлення до світу. Характеристика найвідоміших теорій освіти, які в різний час впливали на зміст освіти.	Тести, презентації, індивідуальні та групові завдання, обговорення, ситуаційні, проблемні завдання
15	Структура та організація процесу навчання	Основні функції та компоненти освітнього процесу. Структура процесу навчання. Оптимізація процесу навчання. Закономірності освітнього процесу та їх класифікація. Дидактичні принципи та їх класифікація. Система сучасних дидактичних принципів.	Тести, презентації, індивідуальні та групові завдання, обговорення, ситуаційні, проблемні завдання
16	Методи навчання	Сутність, функції, структура, проблеми класифікації методів навчання. Загальна характеристика основних груп методів навчання. Поняття про засоби навчання та їх	Тести, презентації, індивідуальні та групові завдання, обговорення,

		<p>класифікація. Прості засоби навчання (словесні: підручники, навчальні посібники, інші друковані матеріали; візуальні: моделі, картини, муляжі тощо). Складні засоби навчання (механічні візуальні пристрої; аудіозасоби; аудіовізуальні; засоби, які автоматизують процес навчання).</p>	<p>ситуаційні, проблемні завдання</p>
17	<p>Види і форми організації навчання</p>	<p>Загальна характеристика сутності, змісту, специфіки видів навчання. Поняття про форми навчання. Історія форм організації навчання. Класифікація організаційних форм освітнього процесу в закладах освіти. Лекція – основна форма організації навчально-пізнавальної діяльності у закладі вищої освіти. Типи, види, структурні елементи лекції. Семінар, лабораторна робота в системі вузівського навчання. Інноваційні технології підготовки та проведення форм організації навчально-пізнавальної діяльності студентів. Самостійна робота студента в системі форм навчання. Сучасні підходи до форм контролю знань.</p>	<p>Тести, презентації, індивідуальні та групові завдання, обговорення, ситуаційні, проблемні завдання</p>
18	<p>Технології навчання</p>	<p>Зміст та структура освітньої технології. Технологія і методика навчання. Традиційне та інноваційне навчання. Дидактичні можливості нових інформаційних технологій. Критерії ефективності технологій навчання</p>	<p>Тести, презентації, індивідуальні та групові завдання, обговорення, ситуаційні, проблемні завдання</p>
19	<p>Контроль за навчально-пізнавальною діяльністю</p>	<p>Сутність контролю та його функції. Принципи і типи контролю. Компоненти контролю. Форми та методи контролю.</p>	<p>Тести, презентації, індивідуальні та групові завдання, обговорення, ситуаційні, проблемні завдання</p>
20	<p>Професійно-педагогічна культура викладача</p>	<p>Сутність професійно-педагогічної культури викладача. Педагогічні цінності в структурі професійно-педагогічної культури. Технологія педагогічної діяльності як компонент професійно-педагогічної культури. Комунікативні процеси в</p>	<p>Тести, презентації, індивідуальні та групові завдання, обговорення, ситуаційні, проблемні завдання</p>

		професійно-педагогічний діяльності.	
21	Педагогічний менеджмент як наука і мистецтво	Поняття про управління освітніми системами та педагогічний менеджмент. Менеджмент як наука й мистецтво керування людьми. Цілі та завдання педагогічного менеджменту в сфері професійної освіти. Принципи педагогічного менеджменту. Структура теорії управління освітніми системами. Освітні комплекси. Основи управління освітнім процесом в умовах професійного закладу освіти.	Тести, презентації, індивідуальні та групові завдання, обговорення, ситуаційні, проблемні завдання
			Екзамен

Рекомендовані джерела інформації

Базові

1. Вітенко І.С., Борисюк А.С., Вітенко Т.І. Основи психології. Основи педагогіки: навч.-метод. посіб. Чернівці: Книги – XXI, 2006. 200 с.
2. Волкова Н.П. Педагогіка: посіб. Київ : Видавничий центр «Академія», 2003. 576 с.
3. Зайченко І.В. Педагогіка : підручник. Київ : Ліра-К, 2016. 608 с.
5. Лазарчук Л.Ю. Основи педагогіки: Матеріали для лекційного курсу та семінарських занять/ Л.Ю.Лазарчук, І.З.Майданюк. Тернопіль : Укрмедкнига, 2005. 550 с.
4. Степанов О. М., Фіцула М.М. Основи психології і педагогіки : навч. посіб. Київ : Академвидав, 2006. 520 с.
6. Ягупов В.В. Педагогіка: навч. посіб. Київ : Либідь, 2002. 560 с.

Допоміжні

1. Бондар В. І. Дидактика: підручник. Київ : Либідь, 2005. 264 с.
2. Кузьмінський А.І., Омеляненко В.А. Педагогіка : підручник. Київ : Знання-прес, 2003. 418 с.
3. Кутішенко В.П. Вікова та педагогічна психологія (курс лекцій) : навч. посіб. Київ : Центр навч. літератури, 2005. 128 с.
4. Педагогіка: Хрестоматія / Уклад.: А. І. Кузьмінський, В.Л. Омеляненко. Київ : Знання-Прес, 2006. 700 с.
5. Педагогіка в запитаннях і відповідях: навч. посіб. / Л.В. Кондрашова, О.А. Пермяков та ін. Київ : Знання, 2006. 252 с.

Навчально-методичне забезпечення

1. Гляненко К.А., Соснова М.А. Педагогіка : навч. посіб. Кропивницький : ПП «ПОЛУМ», 2021. 108 с.
2. Методичні вказівки до семінарських занять з дисципліни «Педагогіка» / Уклад. К.А. Гляненко. Кам'янське : ІК ДВНЗ УДХТУ, 2018. 38 с.

Політика дисципліни

Політика навчальної дисципліни представлена в додатку до силабусу.

Витяг з додатку:

1. Політика щодо академічної доброчесності. Академічна доброчесність здобувачів освіти є важливою умовою для опанування результатами навчання за дисципліною і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролів. Політика щодо академічної доброчесності регламентується Положенням про академічну доброчесність учасників освітнього процесу у Відокремленому структурному підрозділі Дніпровському фаховому коледжу інженерії та педагогіки Державного вищого навчального закладу «Український державний хіміко-технологічний університет»

(<https://college.udhtu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/07/pro-akademichnu-dobrochesnist.pdf>).

У разі порушення здобувачем освіти академічної доброчесності (списування, плагіат, фабрикація), робота оцінюється незадовільно та має бути виконана повторно. При цьому викладач залишає за собою право змінити тему завдання.

2. Політика щодо перескладання. Перескладання іспиту чи заліку відбувається з дозволу директора коледжу за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

(<https://college.udhtu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/02/polozhennya-pro-organizacziyu-osvitnogo-proczesu.pdf>).

3. Політика щодо оскарження оцінювання. Якщо здобувач освіти не згоден з оцінюванням його знань він може оскаржити виставлену викладачем оцінку у встановленому порядку. Порядок повторного проходження здобувачами освіти контрольних заходів урегульовані Положенням про організацію освітнього процесу

(<https://college.udhtu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/02/polozhennya-20-pro-org.-osvit-pr.pdf>)

4. Відвідування занять. Відповідно до Положення про індивідуальний графік навчання студентів Відокремленого структурного підрозділу «Дніпровський фаховий коледж інженерії та педагогіки Державного вищого навчального закладу «Український державний хіміко-технологічний університет» допускається можливість вільного відвідування здобувачами освіти лекційних занять та самостійного опрацювання навчального матеріалу, передбаченого програмою відповідної навчальної дисципліни. Відвідування інших видів навчальних занять (крім консультацій) є обов'язковим для здобувачів освіти

<https://college.udhtu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/02/polozhennya-pro-organizacziyu-osvitnogo-proczesu.pdf>).

Форми поточного та підсумкового контролю

Поточний контроль здійснюється під час проведення занять у вигляді опитування, тестування, вирішення ситуаційних завдань, а також виконання комплексної контрольної роботи.

Підсумковий контроль – екзамен.

Розподіл балів, які отримують студенти

1. Виконання завдань на семінарських заняттях - 3 бали;
2. Самостійна робота (за тему) - 1 бал;
3. Участь у конференціях, вебінарах, підготовці публікацій, робіт на конкурси - 5 балів
4. Комплексна контрольна робота (підсумковий тест) - 5 балів
5. Екзамен - 15 балів

Кількість балів

	Кількість	Сума балів
Змістовий модуль 1		
1. Виконання завдань на семінарських заняттях	4	12
2. Самостійна робота (за тему)	8	8
Разом		16
Змістовий модуль 2		
1. Виконання завдань на семінарських заняттях	3	18
2. Самостійна робота (за тему)	5	5
Разом		11
Змістовий модуль 3		
1. Виконання завдань на семінарських заняттях	8	24
2. Самостійна робота (за тему)	8	8
Разом		24
участь у конференціях, вебінарах, підготовці публікацій, робіт на конкурси	1	5
Комплексна контрольна робота	1	5
Екзамен		15
Усього		100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Шкала оцінювання: ЄКТС			Шкала оцінювання: національна
	Оцінка ЄКТС	Пояснення	для заліку	Оцінка за національною чотирибальною шкалою
90–100	A	ВІДМІННО – здобувач освіти володіє глибокими і дієвими знаннями навчального матеріалу, аргументовано використовує їх у нестандартних ситуаціях, виявляє неординарні творчі здібності в навчальній діяльності; вільно володіє науковими термінами, уміє знаходити джерела інформації, аналізувати їх та застосовувати у практичній діяльності або у науково-дослідній роботі; здатний за допомогою викладача підготувати виступ для студентської наукової конференції, визначити програму своєї пізнавальної діяльності.	зараховано	відмінно
82-89	B	ДУЖЕ ДОБРЕ – здобувач освіти володіє глибокими і міцними знаннями, здатний використовувати їх у нестандартних умовах, може робити аргументовані висновки, практично оцінювати окремі нові факти, явища, процеси. Вирішує творчі завдання, здатен сприймати іншу позицію, як альтернативу, знає суміжні дисципліни, в навчанні користується додатковими джерелами інформації. Відповідь його повна, логічна і обґрунтована.		добре
74-81	C	ДОБРЕ – здобувач освіти володіє достатньо повними знаннями, вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних умовах; розуміє основоположні теорії і факти, логічно висвітлює причинно-наслідкові зв'язки між ними; вміє аналізувати, робити висновки з технічних та економічних розрахунків, складати прості таблиці, схеми. Вміє працювати самостійно, підготувати реферат і захищати його положення. Відповідь його повна, логічна, але з деякими неточностями.		
64-73	D	ЗАДОВІЛЬНО – здобувач освіти		задовільно

		розуміє суть дисципліни, виявляє розуміння основних положень навчального матеріалу; може поверхово аналізувати події, ситуації, робити певні висновки, самостійно відтворити більшу частину матеріалу. Відповідь може бути правильна, але недостатньо осмислена.		
60-63	E	ЗАДОВІЛЬНО (ДОСТАТНЬО) – здобувач освіти має початковий рівень знань, володіє необхідними вміннями та навичками для вирішення стандартних завдань; виявляє розуміння основних положень навчального матеріалу; здатний з помилками дати визначення понять та категорій, що вивчаються; може самостійно оволодівати частиною навчального матеріалу, але висновки робить нелогічні, непослідовні.		
35-59	FX	НЕЗАДОВІЛЬНО – з можливістю складання іспиту: здобувач освіти мало усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності; слабо орієнтується в поняттях, визначеннях; самостійне опрацювання навчального матеріалу викликає значні труднощі; робить спробу розповісти суть заданого, але відповідає лише за допомогою викладача на рівні "так" чи "ні"; однак може самостійно знайти в підручнику відповідь.	не зараховано з можливістю повторного складання	незадовільно
0-34	F	НЕЗАДОВІЛЬНО – з обов'язковим повторним курсом: здобувач освіти не володіє необхідними знаннями, вміннями, навичками та науковими термінами, демонструє низький рівень комунікативної культури.	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	